

Національний архівний фонд та доступ до архівів репресованих органів комуністичного тоталітарного режиму 1917 – 1991 рр. :

анотований бібліографічний список

2019. – Вип. 1. – 4 с.

(<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>)

1. Гуменюк В. Радянський полонений, якого відбили в гітлерівців, став звитязним командиром українських повстанців / Василь Гуменюк // Нар. армія. — 2018. — 6 груд. (№ 49). — С. 20. Подано матеріали бесіди із Василем Гуменюком зі Львова, дослідником унікального фотоархіву Української повстанської армії, який було знайдено 24 червня 1999 року в селі Яворові Косівського району Івано-Франківської області. Зазначено, що унікальність знахідки полягає не тільки в можливості доторкнутися до сторінок живої історії учасників збройного підпілля, але й у тому, що Яворівський архів – один із найбільших фотоархівів УПА, що має негативи-оригінали. Текст: http://www.na.mil.gov.ua/index.php/2018/12/09/radyanskyj-polonenyj-yakogo-vidbyly-v-gitlerivtsiv-stav-zvytyazhnym-komandyrom-ukrayinskyh-povstantsiv/?fbclid=IwAR3supqhwyDHEc7UfmaLsz_WhlKENbeQuOkZJsHpKygt8zT9oV6owtZQjco

2. Гусак О. Виставка моторошних спогадів / Ольга Гусак // Вінниц. газ. — 2018. — 30 листоп. (№ 49). — С. 7. Проінформовано про те, що у Державному архіві Вінницької області відкрито виставку документів "Український Голокост: уроки минулого – заради майбутнього", приуроченої до Дня пам'яті жертв Голодомору. Крім рішень про колективізацію і актових записів про смерть (із книг актових записів за 1932 – 1933 роки), які виставлялися і раніше, цього року в експозиції чимало документів з архівної колекції "Спогади вінничан – очевидців голоду 1932 – 1933 рр.", а також

добірки книг, газетні публікації, фотознімки та свідчення тих, хто пережив голодомор.

3. Доценко В. О. Єврейські національні райони Півдня України під час голодомору 1932 – 1933 рр. / В. О. Доценко // Вчені зап. Тавр. нац. ун-ту ім. В. І. Вернадського. Серія : Іст. науки. – 2018. – Т. 29 (68), № 3. — С. 7-12. На основі аналізу монографічної, періодичної літератури й архівних джерел зроблено спробу з'ясувати особливості організації життя в єврейських національних районах Півдня України під час Голодомору 1932–1933 рр., а також проаналізувати вплив колективізації та Голодомору 1932–1933 рр. на економіку єврейських переселенських колгоспів. Текст: http://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/3_2018/4.pdf

4. Зеркаль М. Репресії селян на Миколаївщині під час Голодомору 1932 - 1933 рр. : за матеріалами кримінальних справ / Микола Зеркаль // Краєзнавство. – 2018. – № 1. — С. 162-169. Досліджено один з аспектів втілення політики геноциду українського народу комуністичного тоталітарного режиму за матеріалами кримінальних справ які обґрунтовували застосування кримінальних покарань до значної маси сільського населення в 1932 - 1933 роках.

5. Золотарьов В. "Не слід розбиратися у прізвищах, беріть і розстрілюйте". Масові політичні репресії 1938 року на Миколаївщині через призму біографії чекіста Петра Карамішева / Вадим Золотарьов // Краєзнавство. – 2018. – № 1. — С. 109-122. На основі документів Галузевого державного архіву Служби безпеки України здійснено спробу історичної реконструкції механізму масових політичних репресій на Миколаївщині в часи "Великого терору" через призму біографії капітана державної безпеки Петра Васильовича Карамішева.

6. Зятьєв С. "Умови перебування в таборі були такими, що й досі не віриться, що вижив" / Сергій Зятьєв // Нар. армія. — 2018. — 20 груд. (№ 51). — С. 22. Висвітлено жахливі сторінки історії України, коли за часів

панування Компартиїної влади через концтабори, побудовані у віддалених районах СРСР пройшли сотні тисяч українців. Наголошено, що навіть сьогодні, маючи доступ до архівів, де зберігають документи ЧК – ДПУ – НКВС – МДБ – КДБ, ми не знаємо точної кількості загиблих українців. Історики схиляються до думки, що з 1920-х років і до смерті Сталіна через табори пройшло декілька мільйонів українців. Частина з них повернулася до рідних домівок. Але багатьох спіткала інша доля — померти на чужині. Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5583-%2820-12-2018%29.pdf>

7. Пустовіт Т. Від серії книг "Реабілітовані історією" до багатотомної регіональної енциклопедії "Полтавіка" / Тарас Пустовіт // Зоря Полтавщини. — 2018. — 7 груд. (№ 180 - 181). — С. 4. З нагоди 25-річчя Центру дослідження історії Полтавщини висвітлено діяльність і доробок Полтавського регіонального науково-редакційного підрозділу (НРП) Центру. Створений разом з іншими такими ж обласними редакційними центрами за ініціативою провідних учених на зорі незалежності для розробки заздалегідь окресленої тематики, він переріс визначені рамки і перетворився на потужний самодостатній осередок наукових та енциклопедичних досліджень. Наведено історію створення науково-редакційного центру. Акцентовано увагу на його виданнях, серед яких: серія книг "Реабілітовані історією" (про громадян, які стали жертвами політичних репресій на території Полтавської області в 1920 – 1950 роках); обласний том "Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років. Полтавська область"; ґрунтовний регіональний тематичний енциклопедичний багатотомник "Полтавіка", у складі якого томи: "Релігія і церква", "Образотворче та декоративне мистецтво", "Освіта і наука". НРП-Центр також багато років створює тематичні інформаційні бази даних, які дозволяють реалізовувати масштабні видавничі проекти. Центр є видавцем різних за тематикою, але інформативних та ошатних видань, серед яких: "Полтавщина. Шлях до незалежності. 1986 – 1991" (до 25-ї річниці проголошення незалежності України), "Українська революція 1917 – 1921. Полтавський вимір. Події, постаті, документи. 1917 –

1921”, презентаційне видання “Полтавщина. Пам’ять віків: Альбом” та ін. Текст: <http://zorya.poltava.ua/vid-serii-knig-reabilitovani-istoriieju-do-bagatotomy-regionalnoi-enciklopedii-poltavika/>

8. Турчик В. Директор галузевого державного архіву Міністерство оборони України Василь Турчик: “Державні архіви мають стати зручним сервісом для громадян” / Василь Турчик ; бесіду вів Іван Ступак // Нар. армія. — 2018. — 27 груд. (№ 52). — С. 17. З нагоди Дня працівників архівних установ подано матеріали інтерв’ю із Директором галузевого державного архіву Міністерства оборони України Василем Турчиком. Він, зокрема, зазначив, що “за роки війни до архіву Міністерства оборони надійшло 5 880 справ – це прошиті журнали і 43 351 документ (карти, схеми тощо). Єдине, чого в нас немає, то це бази даних загиблих. Вона зберігається у Генеральному штабі Збройних сил України. Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5584-%2827-12-2018%29.pdf>

Підготовлено відділом інформаційного забезпечення органів влади

Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого

Відповідальний за випуск: Зайченко Н.Я.

16.01.2019